

Veileder for tilsyn av skadedyrbekjempelser

Innledning

Bekjempelse av skadedyr i eller nær innendørs miljøer er en viktig samfunnsoppgave. Forskrift om skadedyrbekjempelse setter rammer for hvordan skadedyrbekjempelse kan utføres. Det er viktig at skadedyr bekjempes effektivt, men samtidig på en slik måte at det ikke er til skade for helse og miljø (substitusjonsprinsippet, § 1-1). Det er bare godkjente skadedyrbekjempere som kan planlegge og/eller utføre ervervsmessig skadedyrbekjempelse (§ 3-1). Nasjonalt Folkehelseinstitutt godkjenner skadedyrbekjempere (§ 4-2). Med godkjenningen som skadedyrbekjemper følger et selvstendig ansvar for å utføre arbeidsoppgavene på faglig forsvarlig måte. Den enkelte skadedyrbekjemper har et personlig ansvar for å holde seg faglig oppdatert, og dermed også til å avstå fra jobber som man ikke er kompetent til.

Kommunen har den viktige rollen som tilsynsmyndighet for skadedyrbekjempelser (§ 5-2) og skal påse at disse gjennomføres i henhold til skadedyrforskriften. Tilsyn kan gjennomføres på ulike måter og i ulike situasjoner. Det kan for eksempel være varslet tilsyn der man gjennomgår skadedyrfirmaets internkontrollsystem og andre driftsmessige rutiner eller uanmeldte tilsyn der man undersøker om en enkelt skadedyrbekjempelse er utført i tråd med regelverket. Tilsyn kan også utføres etter at kunder som har fått utført slik bekjempelse, innrapporterer bekymringsmessige forhold rundt denne. Det kan også gjennomføres tilsyn av skadedyrbekjempelse ved at et skadedyrfirma selv fyller ut nøkkelinformasjon om enkeltbekjempelser i et standardisert selvangivelsesskjema som tilsynsmyndighet senere kan vurdere nærmere. For å begrense arbeidsbelastning både hos tilsynsmyndigheter og undersøkt virksomhet, kan tilsyn av skadedyrbekjempelse slås sammen med annen type tilsyn, for eksempel kontroll av håndtering av hygieneregelverk.

Dersom tilsynsmyndighet har spørsmål av faglig karakter rundt hvordan ulike skadedyrbekjempelser bør utføres, kan man rådføre seg med Nasjonalt folkehelseinstitutt, Avdeling for skadedyrkontroll. Er man usikker på gjennomføring av tilsyn kan det også være fordelaktig å rådføre seg med tilsynsmyndighet i omkringliggende kommuner som kanskje har mer erfaring med tilsyn av skadedyrbekjempelser. For å øke kompetansen om skadedyrbekjempelser hos tilsynsmyndighet, arrangerer Nasjonalt folkehelseinstitutt årlig ettdagskurs om skadedyrbekjempelse. Instituttet avholder også 14 dagers kurs om skadedyrbekjempelse i forbindelse med utdanning av offentlig godkjente skadedyrbekjempere. Dette kurset er åpent for andre, tilsynsinspektører inkludert, som vil lære mer om bekjempelse av skadedyr.

Nedenfor beskrives ulike elementer som kan inngå i tilsyn av skadedyrbekjempelse med tilsyn ved en barnehage/skole som eksempel. Mange av elementene som nevnes kan også inngå i tilsyn av andre typer virksomheter, men det vil også være tilsyn som krever annet enn det som nevnes her. De ulike elementene beskrives med eksempler på utforming av dokumenter som tilsynsmyndighet kan utarbeide i ulike faser av tilsynet. Disse eksemplene står bak i veilederen.

Veilederen er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Tilsynsmyndighet i kommunene, Helsedirektoratet og Nasjonalt folkehelseinstitutt.

Momentliste av elementer som kan inngå i et tilsyn av skadedyrbekjempelse

1. Et varslet tilsyn kan starte ved at inspektøren fra tilsynsmyndighet tar en telefon til barnehagen/ skolen som ønskes undersøkt og avtaler møte. Varsel om tilsyn kan sendes skriftlig til virksomheten (se skriv "A. Varsel om tilsyn" nedenfor). Alternativt så kan inspektøren møte direkte i virksomheten til et uanmeldt tilsyn.
2. Ved oppmøte i barnehagen/ skolen kan befaringen starte med at inspektøren intervjuer ledelsen og får presentert problematikken knyttet til skadedyr og hvordan de følger opp/ bestiller profesjonell hjelp til å bli kvitt skadedyrene. Det er viktig å få stilt sentrale spørsmål som for eksempel nevnt i "B. sjekklister" (se nedenfor).
3. Be om kopi av protokoller fra utførte skadedyrbekjempelser. Skadedyrbekjempere skal føre protokoll for hver bekjempelse, og disse er viktige for å dokumentere hvordan bekjempelser er utført. Sjekk dette med spørsmål i "B. sjekklister".
4. Gjennomfør en befaringsreise der det observeres hvordan virksomheten er innrettet og hvordan skadedyrbekjempelser er utført. Hvis det er mulighet for forbedringer knyttet til sikring og forebygging av skadedyr så kan inspektøren gi råd om dette. Andre forhold kan også kommenteres hvis det er naturlig. Sjekk om det er samsvar mellom hva som står i protokoll og hva som er utført.
5. Etter befaringsreisen oppsummerer tilsynsinspektøren hva som er observert og bestemmer hvordan den videre oppfølgingen av tilsynet blir. Protokollen bør blant annet gjennomgå med hensyn til om offentlig godkjenning foreligger hos skadedyrbekjemper, om eventuelle pesticider som insekt- og gnagermidler er benyttet forsvarlig i det aktuelle tilfellet og om protokollen tilfredsstillende utfylt. Vær oppmerksom på om pesticider er brukt forebyggende, om aktuelle gift er lovlig og om substitusjonsprinsippet er ivarettatt.
Dersom alt er tilfredsstillende utført gis skadedyrbekjemper og dennes firma samt barnehagen/ skolen skriftlig beskjed om dette ved oversendelse av tilsynsrapport.
6. Hvis ikke skadedyrbekjempelsen er utført tilfredsstillende fortsetter inspektøren saksbehandlingen. Under nevnes ulike elementer som kan inngå i den videre saksgangen med eksempler på skriv som tilsynsmyndighet kan utarbeide rettet mot den aktuelle virksomheten/skadedyrfirma/-bekjemperen: "C. tilsynsrapport", "D. vedtak om pålegg", "E. varsel om tvangsmulkt" og "F. vedtak om tvangsmulkt". Dersom det er utført skadedyrbekjempelse som har medført overhengende fare for liv og helse eller på andre måter er sterkt klanderverdig, vil dette i tillegg til andre reaksjoner kunne bli fulgt opp med politianmeldelse fra kommunens/bydelens side.

7. Eventuell tilbaketrekning av offentlig godkjenning til den aktuelle skadedyrbekjemperen kan bli vurdert av Folkehelseinstituttet. Dersom tilsynsmyndighet vurderer regelbrudd som alvorlig eller selv er i tvil om dette, skal det tas kontakt med Folkehelseinstituttet som vil vurdere saken. Tilsynsmyndighet oversender i så tilfelle instituttet all nødvendig dokumentasjon om saken: protokoll fra skadedyrbekjempelsen, tilsynsrapport og annen relevant skriftlig kommunikasjon mellom tilsynsmyndighet og skadedyrbekjemper/-firma. Det er utarbeidet en egen veileder for tilbakekalling av godkjenning som skadedyrbekjemper (ref/lenke veileder).
8. Når pålegg gitt er blitt gjennomført tilfredsstillende, gir tilsynsmyndighet skadedyrbekjemper/-firma skriftlig tilbakemelding om dette (se "G. gjennomføring av pålegg" nedenfor).
9. Oppfølgingstilsyn. I ettertid bør det gjøres oppfølgingstilsyn med at virksomheten og skadedyrbekjemperen faktisk gjør det de har sagt at de skal gjøre, jf det svaret virksomheten/skadedyrbekjemperen har gitt i tilbakemeldingen som bekrefter gjennomføring av pålegg. Dersom virksomheten skriftlig har bekreftet gjennomføring, men i realiteten ikke gjort det de skriftlig hevder å ha gjort, kan inspektøren for eksempel rådføre seg med kommuneadvokaten/jurist for videre oppfølging. Spørsmålet er om pålegget skal gjentas med ny frist eller om det i tillegg skal benyttes tvangsmulkt som virkemiddel. Hvis avviket er alvorlig og det er innlysende at virksomheten har gitt falskt svar til tilsynsmyndigheten bør det i tillegg også vurderes om forholdet skal politianmeldelse.

A. Varsel om tilsyn

XX skole/barnehage

0000 Sentrum

Dato: xx.xx.xx

Varsel om befaring/undersøkelse

Det vises til telefonsamtale vedr. befaring/undersøkelse.

Kommunelegen ønsker å gjennomføre tilsyn med skadedyrbekjempelse ved xskole/barnehage.

Bakgrunnen for tilsynet er at kommunelegen ønsker å begrense bruken av giftige midler (pesticider) og bidra til forsvarlig skadedyrbekjempelse i barnehager og skoler. Barn og unge er en gruppe som er spesielt sårbare både på grunn av alder, adferd og fysiologi.

I den anledning ønsker vi å foreta befaring deres virksomhet:

Dag: xx.xx.xx

Klokkeslett: 10:00

Fra Kommunelegen møter: Helsekonsulent Ola Normann

Befaringen vil vare ca 1 time.

I forbindelse med tilsynet ber vi om å få forelagt kopi av protokoller etter utført skadedyrbekjempelse.

I tillegg til representant fra ledelsen anbefaler vi at verneombud/ representant for arbeidstakerne deltar under tilsynet.

Med hilsen

Ola Nordmann

Helsekonsulent

B. Sjekkliste ved intervju

Tilsyn med skadedyrbekjempere/bekjempelse

Besøksdato:	
Virksomhetens navn:	
Adresse:	
Postnr/poststed:	
Telefon:	
Epost:	
Ansvarlig for skadedyrbekjempelse:	
Tilstede under tilsynet (navn og funksjon/stillingstittel):	

a	Innledning av tilsynet:	
	Presentasjon av tilsynet. Hvordan vil tilsynet bli gjennomført. Hva er vår rolle.	
	Innledende spørsmål (Hjemmel)	Kommentar/observasjon:
b	Føres protokoll ved skadedyrbekjempelse? (§ 3-5, jfr 5-1)	
c	Er skadedyrbekjemperen offentlig godkjent? Dersom medhjelper benyttes; har virksomheten rutine for bruk av medhjelper? (§§ 4-1, 3-5 tredje ledd, jfr § 5-1)	
d	Har virksomheten skriftlig rutine som sikrer at substitusjonsprinsippet, jfr 3-2 første ledd, ivaretas og dokumenteres? Dokumentasjonen kan gjøres i forbindelse med protokollføring eller på annen skriftlig måte i forbindelse med skadedyrbekjempelse. (§ 3-3, jfr §5-1)	
e	Kontroll av metode ved skadedyrbekjempelse - observasjon ved befaring og hva som står i protokoll. Er det samsvar? Noter ned detaljer observert under befaringen. Ta dette med tilbake til kontoret og studer det nærmere - rådfør/ be eventelt om uttalelse fra FHI ved behov. Følg opp dersom medtodebruk avviker fra beste praksis.	

C. Tilsynsrapport

Skadedyrbekjemper firma AS

0000 Sentrum

Dato: xx.xx.xx

TILSYNSRAPPORT MED VARSEL OM PÅLEGG

Det vises til tilsyn med skadedyrkontroll på XX skole/barnehage. Undertegnede ble under tilsynet vist mappe med protokoller og fikk fortalt hvordan sanering av enkelte skadedyr har funnet sted.

Tilstede på tilsynet (dato) ved xx skole/barnehage var helsekonsulent Ola Nordmann og driftssjef ved skolen/barnehagen Ola Driftsjef.

Kommunelegen har snakket med ansvarlig skadedyrbekjemper Ola Bekjemper fra Skadedyrbekjemperfirma AS vedr. protokollen datert xx.xx.xx og ledelsen i virksomheten ved daglig leder Ola Sjef vedr. bruk av medhjelper, protokollføring av skadedyrbekjempelse og dokumentasjon av substitusjonsprinsippet, samt utført skadedyrbekjempelse datert xx.xx.xx. Samtalene ble gjennomført i etterkant av møtet med første tilsynsmøtet på XX skole/barnehage xx.xx.xx.

Faktiske forhold:

Kommunelegen kontrollerte protokoll etter skadedyrbekjempelse under tilsynet. I den sammenheng anmerker vi at navnet til ansvarlig inspektør er mangelfullt skrevet og vanskelig å tyde på veldig mange av protokollene. Det brukes for eksempel bare initialer eller fornavn. Det har derfor vært vanskelig for inspektøren å sjekke om ansvarlig skadedyrbekjemper er offentlig godkjent. Ola Bekjemper opplyser at han ikke er offentlig godkjent skadedyrbekjemper, men at han er sendt ut av ledelsen under oppsyn. Det fremgår ikke av protokollen hvordan oppsynet med medhjelperen har funnet sted. Virksomheten kan heller ikke legge frem skriftlig rutine for bruk av medhjelper i arbeidet.

I forbindelse med sanering av mus ble det av vaktmester på skolen/barnehagen først gjennomført tetting av de stedene musene kommer inn og deretter satt ut klappfeller. Når det ble fanget mus i disse, ble saneringen avsluttet med at skadedyrbekjemper satte ut åtestasjoner med giftig åte med Bromadiolon som virksom gift. Det fremgår ikke av protokollen noen begrunnelse for bruk av Bromadiolon, som er en sterk, andregenerasjons antikoagulant. Brukes den giftige åten for å konstatere aktivitet, for å ta ut de siste dyrene som ikke vil gå i klappfeller, eller for å forebygge nytt skadedyrproblem? Det angis heller ikke mengde gift som er benyttet eller hvilken skadedyrart som er bekjempet.

Ansvarlig inspektør/skadedyrbekjemper er ikke offentlig godkjent og har ikke lov å utføre profesjonell skadedyrbekjempelse alene.

Kommunelegens vurdering:

Kommunelegen anfører at det ikke er lov å sette ut gift for å forebygge skadedyr. Før skadedyrutryddelse igangsettes skal det ha vært bekreftet aktivitet av skadedyr og hvilken art det er snakk om. Videre skal den metoden som gir minst skadevirkning og ønsket resultat brukes først, jfr forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2 første ledd (substitusjonsprinsippet).

Bydelsoverlegen vurderer at Skadedyrbekjemper firma AS også bryter forskrift om skadedyrbekjempelse § 4-1, ved at ikke godkjent personell utfører skadedyrbekjempelse på egen hånd og uten oppsyn.

Protokollene er mangelfulle med bakgrunn i at det blant annet er vanskelig å lese hvem som er ansvarlig for bekjempelsen og at det er dårlig begrunnet hvilket middel samt mengde og hvilken metode som benyttes (ivaretagelse av substitusjonsprinsippet, jfr forskriftens § 3-2).

Kommunelegen vurderer på denne bakgrunn å gi pålegg. Se varsel om pålegg under.

Varsel om pålegg:

1. Rutine – protokoll

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at det utarbeides skriftlig protokoll der ansvarlig godkjent skadedyrbekjemper og eventuell medhjelper fremgår. Videre skal rutinen sikre at begrunnelse for bruk av metode og eventuelle pesticider (ivaretagelse av substitusjonsprinsippet, jfr forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2). Det vises for øvrig til forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-5 om plikt til å føre protokoll og hva som skal fremgå i en protokoll, samt § 5-1 om krav til internkontroll.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for utførelse av protokoll.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

2. Rutine – bruk av medhjelper i skadedyrbekjempesarbeid.

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine for bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelse. Rutinen skal sikre at den ansvarlige skadedyrbekjemperen gir medhjelperen tilstrekkelig veiledning i metoder og de midler som benyttes, samt holder oppsyn med utførelsen av bekjempelsen. Jfr forskrift om skadedyrbekjempelse §§ 4-1, § 3-5 tredje ledd og § 5-1.

Pålegget anses oppfylt når Bydelsoverlegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelsesarbeid.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

3. Rutine – ivaretagelse og dokumentasjon av substitusjonsprinsippet.

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at substitusjonsprinsippet i § 3-2 første ledd ivaretas og dokumenteres. Dokumentasjonen kan gjøres i forbindelse med protokollføring eller på annen måte i forbindelse med skadedyrbekjempelse. Jfr. forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2, jfr § 5-1.

Pålegget anses oppfylt når Bydelsoverlegen har mottatt skriftlig redegjørelse for hvordan virksomheten ivaretar og dokumenterer ivaretagelsen av substitusjonsprinsippet.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

Bydelsoverlegen har delegert myndighet til å foreta granskning og gi pålegg om retting og stansing i samsvar med § 4a-7 til § 4a-10 i Lov om helsetjenesten i kommunene. I forskrift om skadedyrbekjempelse fremgår hjemmel til bruk av slike virkemidler av forskriftens § 5-4.

Orientering om videre saksgang

Hvis det er kommentarer til fremstillingen eller til de pålegg med frister som her er vurdert, ber vi om skriftlig tilbakemelding senest **xx.xx.xx**.

Hører vi ikke noe fra virksomheten innen fristen, vil det bli fattet vedtak om pålegg i tråd med det som er beskrevet i dette varselet. Vedtaket vil deretter bli sendt til virksomheten.

Med hilsen

Xx

Kommunelege

Ola Normann

Helsekonsulent

Kopi:

Folkehelseinstituttet, Avdeling for Skadedyrkontroll, Pb 4404 Nydalen, 0403 Oslo

D. Vedtak om pålegg

Skadedyrbekjemper firma AS

0000 Sentrum

Dato: xx.xx.xx

VEDTAK OM PÅLEGG

Det vises til tilsynsrapport med varsel om pålegg med uttalelsesfrist til xx.xx.xx. Kommunelegen har ikke mottatt kommentarer til varslede pålegg.

Det ble xx.xx.xx utført kontroll med skadedyrbekjempelse på XX skole/barnehage. Undertegnede ble under tilsynet vist mappe med protokoller og fikk fortalt hvordan sanering av enkelte skadedyr har funnet sted. Tilstede på tilsynet xx.xx.xx ved xx skole/barnehage var helsekonsulent Ola Nordmann og driftssjef ved skolen/barnehagen Ola Driftsjef.

Kommunelegen har etter dette snakket med ansvarlig skadedyrbekjemper Ola Bekjemper fra Skadedyrbekjemperfirma AS vedr. protokollen datert xx.xx.xx og ledelsen i virksomheten ved daglig leder Ola Sjef vedr. bruk av medhjelper, protokollføring av skadedyrbekjempelse og dokumentasjon av substitusjonsprinsippet, samt utførte skadedyrbekjempelse datert xx.xx.xx. Samtalene ble gjennomført i etterkant av møtet med første tilsynsmøtet på XX skole/barnehage xx.xx.xx.

Faktiske forhold:

Bydelsoverlegen kontrollerte protokoll etter skadedyrbekjempelse under tilsynet. I den sammenheng anmerker vi at navnet til ansvarlig inspektør er mangelfullt skrevet og vanskelig å tyde på veldig mange av protokollene. Det brukes for eksempel bare initialer eller fornavn.

Det har derfor vært vanskelig for inspektøren å sjekke om ansvarlig skadedyrbekjemper er offentlig godkjent. Ola Bekjemper opplyser at han ikke er offentlig godkjent skadedyrbekjemper, men at han er sendt ut av ledelsen under oppsyn. Det fremgår ikke av protokollen hvordan oppsynet med medhjelperen har funnet sted. Virksomheten kan heller ikke legge frem skriftlig rutine for bruk av medhjelper i arbeidet.

I forbindelse med sanering av mus ble det av vaktmester på skolen/barnehagen først gjennomført tetting av de stedene musene kommer inn og deretter satt ut klappfeller. Når det ble fanget mus i

disse, ble saneringen avsluttet med at skadedyrbekjemper satte ut åtestasjoner med giftig åte med Bromadiolon som virksom gift. Det fremgår ikke av protokollen noen begrunnelse for bruk av Bromadiolon, som er en sterk, andregenerasjons antikoagulant. Brukes den giftige åten for å konstatere aktivitet, for å ta ut de siste dyrene som ikke vil gå i klappfeller, eller for å forebygge nytt skadedyrproblem? Det angis heller ikke mengde gift som er benyttet eller hvilken skadedyrart som er bekjempet.

Ansvarlig inspektør/skadedyrbekjemper er ikke offentlig godkjent og har ikke lov å utføre profesjonell skadedyrbekjempelse alene.

Kommunelegens vurdering:

Kommunelegen anfører at det ikke er lov å sette ut gift for å forebygge skadedyr. Før skadedyruttøddelse igangsettes skal det ha vært bekreftet aktivitet av skadedyr og hvilken art det er snakk om. Videre skal den metoden som gir minst skadevirkning og ønsket resultat brukes først, jfr forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2 første ledd (substitusjonsprinsippet).

Kommunelegen vurderer at Skadedyrbekjemper firma AS bryter forskrift om skadedyrbekjempelse § 4-1, ved at ikke godkjent personell utfører skadedyrbekjempelse på egen hånd og uten oppsyn.

Protokollene er mangelfulle med bakgrunn i at det blant annet er vanskelig å lese hvem som er ansvarlig for bekjempelsen og at det er dårlig begrunnet hvilket middel samt mengde og hvilken metode som benyttes (ivaretagelse av substitusjonsprinsippet, jfr forskriftens § 3-2).

Se pålegg.

Vedtak om pålegg:

1. Rutine – protokoll

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at det utarbeides skriftlig protokoll der ansvarlig godkjent skadedyrbekjemper og eventuell medhjelper fremgår. Videre skal rutinen sikre at begrunnelse for bruk av metode og eventuelle pesticider (ivaretagelse av substitusjonsprinsippet, jfr forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2). Det vises for øvrig til forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-5 om plikt til å føre protokoll og hva som skal fremgå i en protokoll, samt § 5-1 om krav til internkontroll.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for utførelse av protokoll.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

2. Rutine – bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelsesarbeid.

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine for bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelse. Rutinen skal sikre at den ansvarlige skadedyrbekjemperen gir medhjelperen tilstrekkelig veiledning i metoder og de midler som benyttes, samt holder oppsyn med utførelsen av bekjempelsen. Jfr forskrift om skadedyrbekjempelse §§ 4-1, § 3-5 tredje ledd og § 5-1.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelsesarbeid.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

3. Rutine – ivaretagelse og dokumentasjon av substitusjonsprinsippet.

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at substitusjonsprinsippet i § 3-2 første ledd ivaretas og dokumenteres. Dokumentasjonen kan gjøres i forbindelse med protokollføring eller på annen måte i forbindelse med skadedyrbekjempelse. Jfr. forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2, jfr § 5-1.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt skriftlig redegjørelse for hvordan virksomheten ivaretar og dokumenterer ivaretagelsen av substitusjonsprinsippet.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

Kommunelegen har delegert myndighet til å foreta granskning og gi pålegg om retting og stansing i samsvar med § 10 til § 19 i Lov om folkehelse. I forskrift om skadedyrbekjempelse fremgår hjemmel til bruk av slike virkemidler av forskriftens § 5-4.

Vedtaket er fattet etter delegert myndighet, jf. Delegasjonsreglement i xx kommune m.v.

Skriftlig tilbakemelding som beskriver hvordan det enkelte pålegget er etterkommet, skal sendes Kommune med kopi til undertegnede. Pålegget anses ikke oppfylt før slik melding er mottatt av kommunen.

Klagerett

Vedtaket kan påklages etter forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er tre uker fra mottak av dette brevet. Vedtaket kan påklages til Fylkesmannen i xx, etter Forvaltningslovens bestemmelser. Klagen skal sendes via Kommunelegen i xx kommune.

Med hilsen

Xx

Kommunelege

Ola Normann

Helsekonsulent

Kopi:

Folkehelseinstituttet, Avdeling for Skadedyrkontroll, Pb 4404 Nydalen, 0403 Oslo

E. Varsel om tvangsmulkt

Skadedyrbekjemper firma AS

0000 Sentrum

Dato: xx.xx.xx

VARSEL OM TVANGSMULKT

Det vises til vedtak om pålegg datert xx.xx.xx.

Fristen for gjennomføring av pålegg var xx.xx.xx. Bydelsoverlegen kan ikke se å ha mottatt tilbakemelding på vedtatte pålegg.

Med bakgrunn i at vi ikke kan se at påleggene er rettet varsles herved tvangsmulkt. Det settes ny frist for gjennomføring av påleggene som ikke er gjennomført, jfr vedtak datert xx.xx.xx.

Varsel om tvangsmulkt

Kommunen har hjemmel til å ilegge tvangsmulkt i form av engangsmulkt eller løpende dagmulkt, jfr § 15 i Lov om folkehelsearbeid.

Kommunen vil ilegge tvangsmulkt hvis vi ikke har mottatt skriftlig melding om at pålegget(ne) er oppfylt innen fastsatt frist. Tvangsmulkten settes til kr. 1000 pr. pålegg pr. virkedag inntil kommunen v/Kommunelegen har mottatt skriftlig melding om at pålegget(ne) er gjennomført. Tvangsmulkten vil begynne å løpe etter at fristen for gjennomføring av pålegget er ute.

Påleggene gjentas under med ny frist.

1. Rutine – protokoll

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at det utarbeides skriftlig protokoll der ansvarlig godkjent skadedyrbekjemper og eventuell medhjelper fremgår. Videre skal rutinen sikre at begrunnelse for bruk av metode og eventuelle pesticider (ivaretagelse av substitusjonsprinsippet, jfr forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2). Det vises for øvrig til forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-5 om plikt til å føre protokoll og hva som skal fremgå i en protokoll, samt § 5-1 om krav til internkontroll.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for utførelse av protokoll.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

2. Rutine – bruk av medhjelper i skadedyrbekjempesarbeid.

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine for bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelse. Rutinen skal sikre at den ansvarlige skadedyrbekjemperen gir medhjelperen tilstrekkelig veiledning i metoder og de midler som benyttes, samt holder oppsyn med utførelsen av bekjempelsen. Jfr forskrift om skadedyrbekjempelse §§ 4-1, § 3-5 tredje ledd og § 5-1.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for bruk av medhjelper i skadedyrbekjempesarbeid.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

3. Rutine – ivaretagelse og dokumentasjon av substitusjonsprinsippet.

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at substitusjonsprinsippet i § 3-2 første ledd ivaretas og dokumenteres. Dokumentasjonen kan gjøres i forbindelse med protokollføring eller på annen måte i forbindelse med skadedyrbekjempelse. Jfr. forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2, jfr § 5-1.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt skriftlig redegjørelse for hvordan virksomheten ivaretar og dokumenterer ivaretagelsen av substitusjonsprinsippet.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

Kommunelegen har delegert myndighet til å foreta granskning og gi pålegg om retting, tvangsmulkt og stansing i samsvar med § 10 til § 19 i Lov om folkehelse. I forskrift om skadedyrbekjempelse fremgår hjemmel til bruk av slike virkemidler av forskriftens § 5-4.

Hvis virksomheten har kommentarer til varsel om tvangsmulkt med frister, ber vi om en skriftlig tilbakemelding senest xx.xx.xx.

Dersom vi ikke hører noe fra virksomheten innen fristen, vil det bli fattet vedtak om tvangsmulkt i tråd med det som er beskrevet i dette varselet.

Med hilsen

Xx

Kommunelege

Ola Normann

Helsekonsulent

Kopi:

Folkehelseinstituttet, Avdeling for Skadedyrkontroll, Pb 4404 Nydalen, 0403 Oslo

F. Vedtak om tvangsmulkt

Skadedyrbekjemper firma AS

0000 Sentrum

Dato: xx.xx.xx

VEDTAK OM TVANGSMULKT

Vi viser til vedtak om retting av xx.xx.xx. Frist for gjennomføring av påleggene var xx.xx.xx. Videre vises det til varsel om tvangsmulkt datert xx.xx.xx, med uttalelsesfrist til xx.xx.xx.

Vi har ikke mottatt tilbakemelding på varsel om tvangsmulkt og ny frist for gjennomføring av påleggene.

Vedtak om tvangsmulkt

Bydelen har hjemmel til å ilegge tvangsmulkt i form av engangsmulkt eller løpende dagmulkt, jfr § 15 i Lov om Folkehelsearbeid.

Kommunen vil ilegge tvangsmulkt hvis vi ikke har mottatt skriftlig melding om at pålegget(ne) er oppfylt innen fastsatt frist. Tvangsmulkten settes til kr. 1000 pr. pålegg pr. virkedag inntil kommunen v/Kommunelegen har mottatt skriftlig melding om at pålegget(ne) er gjennomført. Tvangsmulkten vil begynne å løpe etter at fristen for gjennomføring av pålegget er ute.

Påleggene gjentas under med ny frist.

1. Rutine – protokoll

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at det utarbeides skriftlig protokoll der ansvarlig godkjent skadedyrbekjemper og eventuell medhjelper fremgår. Videre skal rutinen sikre at begrunnelse for bruk av metode og eventuelle pesticider (ivaretagelse av substitusjonsprinsippet, jfr forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2). Det vises for øvrig til forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-5 om plikt til å føre protokoll og hva som skal fremgå i en protokoll, samt § 5-1 om krav til internkontroll.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for utførelse av protokoll.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

2. Rutine – bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelsesarbeid.

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine for bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelse. Rutinen skal sikre at den ansvarlige skadedyrbekjemperen gir medhjelperen tilstrekkelig veiledning i metoder og de midler som benyttes, samt holder oppsyn med utførelsen av bekjempelsen. Jfr forskrift om skadedyrbekjempelse §§ 4-1, § 3-5 tredje ledd og § 5-1.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for bruk av medhjelper i skadedyrbekjempelsesarbeid.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

3. Rutine – ivaretagelse og dokumentasjon av substitusjonsprinsippet.

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at substitusjonsprinsippet i § 3-2 første ledd ivaretas og dokumenteres. Dokumentasjonen kan gjøres i forbindelse med protokollføring eller på annen måte i forbindelse med skadedyrbekjempelse. Jfr. forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2, jfr § 5-1.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt skriftlig redegjørelse for hvordan virksomheten ivaretar og dokumenterer ivaretagelsen av substitusjonsprinsippet.

Frist for gjennomføring: xx.xx.xx

Kommunelegen har delegert myndighet til å foreta granskning og gi pålegg om retting, tvangsmulkt og stansing i samsvar med § 10 til § 19 i Lov om folkehelse. I forskrift om skadedyrbekjempelse fremgår hjemmel til bruk av slike virkemidler av forskriftens § 5-4.

Vedtaket er fattet etter delegert myndighet, jf. Delegasjonsreglement i xx kommune m.v.

Skriftlig tilbakemelding som beskriver hvordan det enkelte pålegget er etterkommet, skal sendes xx kommune. Pålegget anses ikke oppfylt før slik melding er mottatt av bydelen.

Klagerett

Vedtaket kan påklages etter forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er tre uker fra mottak av dette brevet. Vedtaket kan påklages til Fylkesmannen i xx, etter Forvaltningslovens bestemmelser. Klagen skal sendes via Kommunelegen i xx kommune.

Med hilsen

Xx

Kommunelege

Ola Normann

Helsekonsulent

Kopi:

Folkehelseinstituttet, Avdeling for Skadedyrkontroll, Pb 4404 Nydalen, 0403 Oslo

G. Gjennomføring av pålegg

Skadedyrbekjemper firma AS

0000 Sentrum

Dato: xx.xx.xx

GJENNOMFØRING/OPPFYLLELSE AV PÅLEGG

Vi viser til vedtak om pålegg datert xx.xx.xx.

Vi viser videre til tilbakemelding fra virksomheten datert xx.xx.xx.

I tilbakemeldingen fra Skadedyrbekjempelsesfirma A/S bekreftes hvordan påleggene er etterkommet og gjennomført, jfr vedtak om pålegg.

Pålegg nr 1. - Rutine – protokoll

Virksomheten skal utarbeide/oppdatere skriftlig rutine som sikrer at det utarbeides skriftlig protokoll der ansvarlig godkjent skadedyrbekjemper og eventuell medhjelper fremgår. Videre skal rutinen sikre at begrunnelse for bruk av metode og eventuelle pesticider (ivaretagelse av substitusjonsprinsippet, jfr forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-2). Det vises for øvrig til forskrift om skadedyrbekjempelse § 3-5 om plikt til å føre protokoll og hva som skal fremgå i en protokoll, samt § 5-1 om krav til internkontroll.

Pålegget anses oppfylt når Kommunelegen har mottatt kopi av skriftlig rutine for utførelse av protokoll.

Tilbakemelding fra virksomheten:

Virksomheten har oversendt kopi av rutine for utførelse av protokoll. I denne fremgår det...

Bydelsoverlegens vurdering:

Bydelsoverlegen vurderer at etablerte rutine for protokollføring vil ivareta § 3-5 om protokollføring. Pålegget lukkes.

Vedtak:

På bakgrunn av tilbakemeldingen anser vi påleggene gitt i vedtak datert xx.xx.xx som lukket.

Lukking av pålegg er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Enkeltvedtak kan påklages, jfr. vedlagte skjema.

Klagerett

Vedtaket kan påklages etter forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er tre uker fra mottak av dette brevet. Vedtaket kan påklages til Fylkesmannen i xx, etter Forvaltningslovens bestemmelser. Klagen skal sendes via Kommunelegen i xx kommune.

Med hilsen

Xx

Kommunelege

Ola Normann

Helsekonsulent